

La llengua indoària pròpia dels gitanos (el romancib, modernament anomenat romaní o romanó) s'hibridà a la península Ibèrica amb els idiomes autòctons, tot conformant així unes noves llengües criolles amb l'estructura gramatical principalment catalana, castellana, galaicoportuguesa o èuscara, però amb nombrosos trets flexius i, sobretot, vocabulari procedent del romanó. Aquesta llengua (o llengües), usada sovint crípticament i anomenada caló, que permetia la intercomprensió entre els gitanos del sud-oest d'Europa, va perdurar als Països Catalans fins a mitjans del segle XX, tot i que bona part del seu lèxic és encara ben present en el català dels gitanos.

Els gitanos catalans han perseverat en l'ús del català com a llengua familiar i de relació social fins als nostres dies. Fins i tot en indrets on la supervivència d'aquest idioma es veu seriosament amenaçada, com és el cas de la ciutat de Perpinyà, on els gitanos constitueixen l'únic grup social que encara en manté el seu ús habitual.

El conjunt de la llengua catalana, com les altres llengües peninsulars (i també l'occità), presenta freqüents gitanismes en el seu lèxic. A la ciutat de Lleida, la incardinació històrica del col·lectiu gitano autòcton en la societat local i en la seua activitat econòmica, cultural i lúdica, ha fet que les paraules procedents del caló siguin especialment abundants en el lleidatà urbà popular, cosa que segurament dóna fe tant de la importància que els gitanos han tingut per a la ciutat com del fet que no sempre les actituds discriminatòries o segregacionistes han prevalgut sobre les integradores.

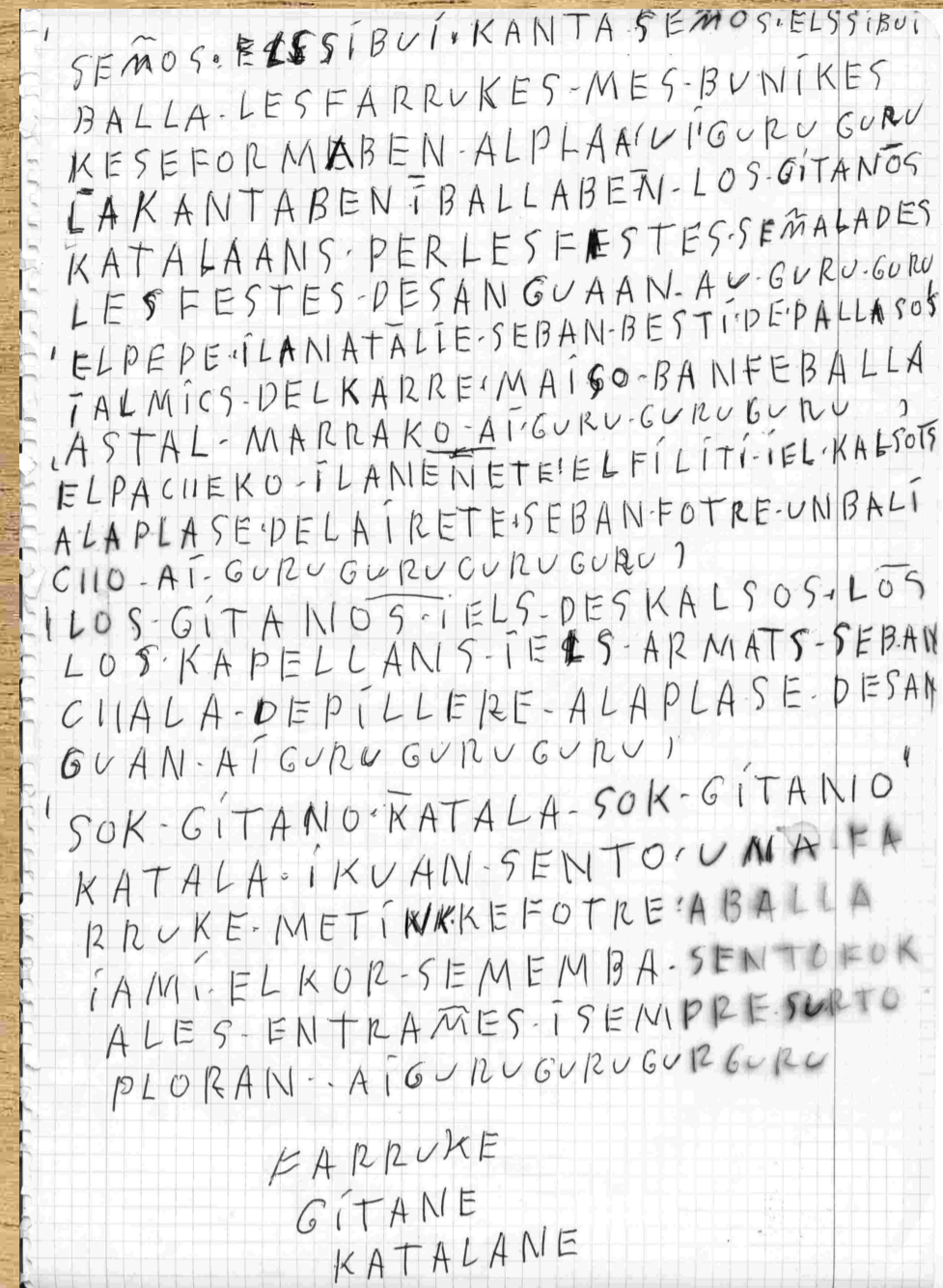
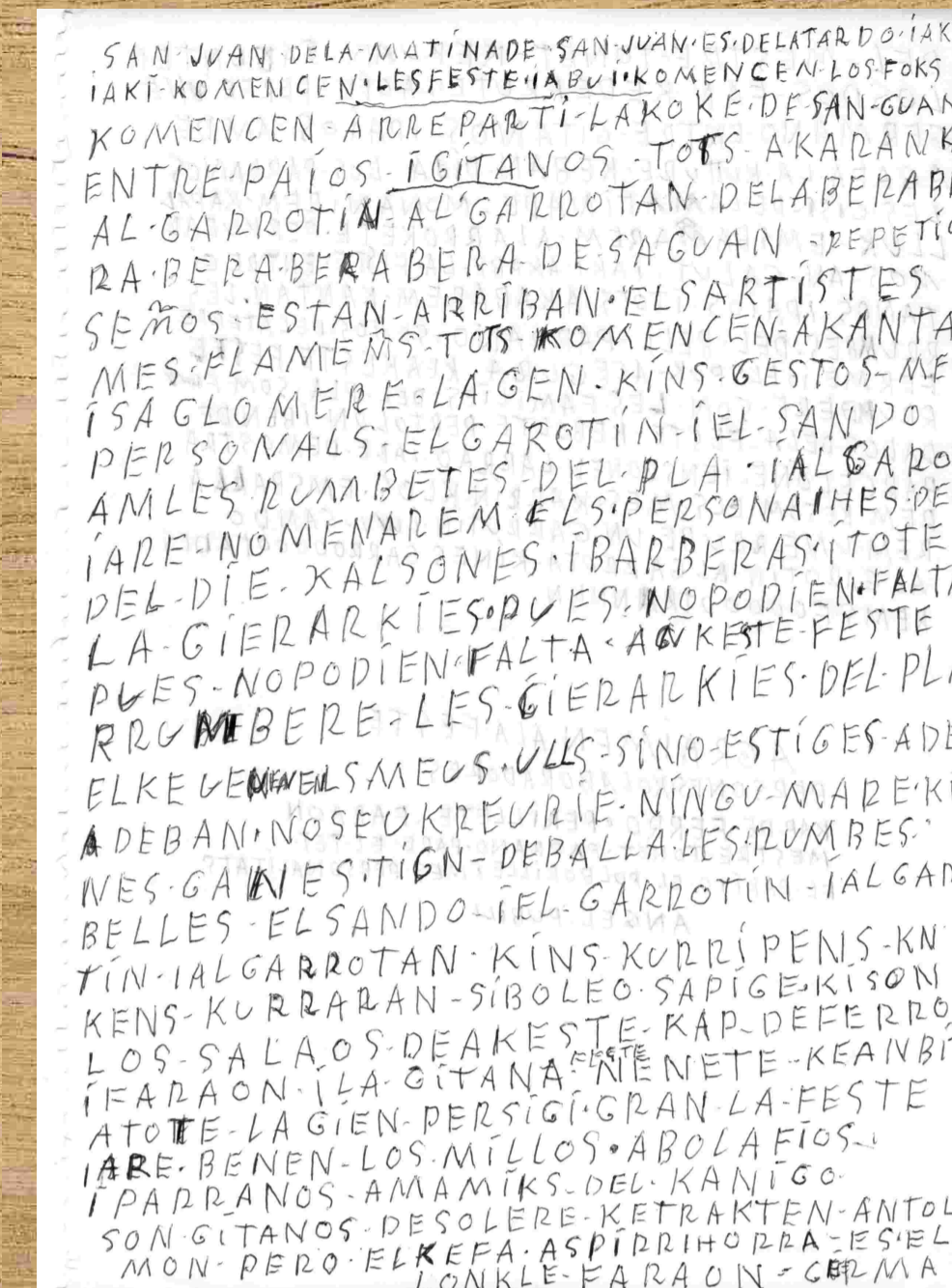
D'aquesta presència del caló a la nostra llengua, presentem alguns exemples (una simple mostra molt breu), que segur que no ens constaran gens de reconèixer com a elements més o menys habituals de la nostra parla:

Bul cul, anus
 Calistro gitano
 Caló gitano, llengua gitana
 Camelar enamorar, voler
 Cangueli por excessiva, temor
 Carrincló bohemí, boig
 Catipèn pudor, mala olor
 Currelar treballar, castigar
 Dinyar morir
 Endinyar donar
 Estaribel presó
 Garito casa
 Garrotín música popular

Jalar menjar
 Longui innocent, càndid
 Lligar fer amistat
 Mangar demanar
 Menda pronom personal equivalent a “jo”
 Mui boca
 Paio individu no gitano
 Parné diners
 Penar dir, parlar, al·ludir
 Piltra llit
 Pinré peu
 Pirar anar-se'n, marxar
 Privar beure

Sobar dormir
 Tasca taverna, botiga o casa
 Trola mentida
 Xalar fugir, anar-se'n
 Xalat tocat del cap, una mica boig
 Xava parlar propi d'alguns sectors barcelonins
 Xaval xicot, noi
 Xingar conèixer carnalment
 Xolla cabells
 Xorar robar
 Xungo dolent, lleig
 Xusma gernació

Manuscrits de l'Oncle Àngel amb la lletra de diferents temes carrinclons.

LLENGÜES EN CONTACTE, ESPAIS DE CREACIÓ